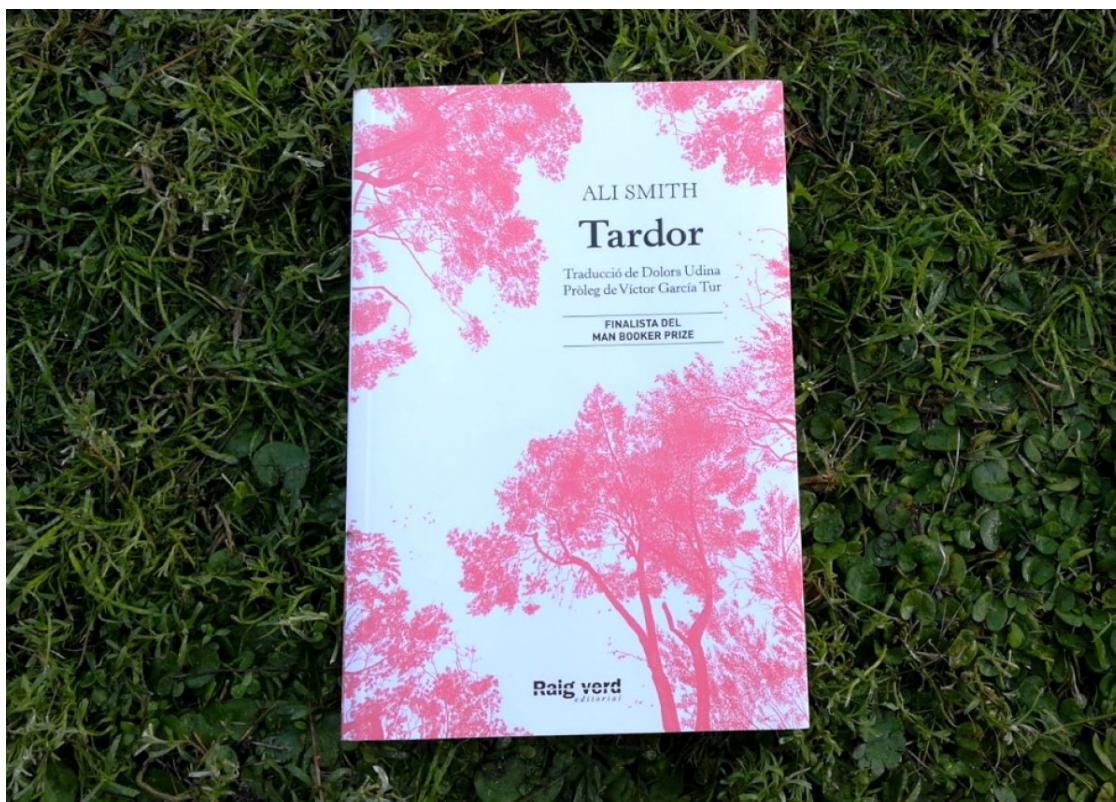

Empetitits per la mentida

M. Carme Rafecas estrena la secció 'Més llibres, més lliures' amb la ressenya de 'Tardor' (Raig Verd, 2019), la primera novel·la del quartet estacional d'Ali Smith

M. Carme Rafecas ressenya 'Tardor' (Raig verd, 2019), d'Ali Smith

L'Elisabeth té 12 anys i el seu veí en té 80. Ella no sap res de la seva vida, però ell li explica les injustícies del món a través de l'art, la poesia i els símbols. Aquests són els protagonistes de *Tardor* (<http://www.raigverdeditorial.cat/catalog/tardor/>) (Raig Verd (<http://www.raigverdeditorial.cat/>), 2019), la primera novel·la del quartet estacional d'Ali Smith, traduïda al català per Dolors Udina.

Com en *L'accidental*, l'autora ens torna a plantar una protagonista femenina i jove, tot seguint amb la idea de la noia curiosa i l'estrany que apareix a la seva vida. A *Tardor*, l'afany de viure i aprendre barrejat amb el misteri i la saviesa conformen el caràcter d'uns éssers humils en una societat britànica marcada per l'augment de l'odi i el racisme, de la incertesa i la por, de la riquesa i la pobresa, de l'individualisme i la bretxa generacional. Es narren una quotidianitat i unes relacions poc habituals que parlen d'alienació, identitat, convivència, costums i valors. S'ha de llegir Ali Smith perquè Ali Smith es manté lluny de les pàgines. L'autora no deixa rastre personal perquè dona tota la credibilitat als propis personatges, a les imatges i atmosferes creades. Els diàlegs flueixen sense guions; els lectors queden atrapats en altres pells; els flashbacks són constants, amunt i avall, sense control aparent; les escenes passen d'una a altra fugaçment, com en una pel·lícula, i sense adorns sobrers. Les capes, les disfresses, els símbols, els colors... tota la poesia del mateix títol s'escampa arreu com si la història s'escriu sola.

Hi ha una atmosfera de tardor que funciona com a artefacte metafòric. La migració dels ocells com

la migració dels supervivents, el canvi horari com la foscor d'un període social i polític. Els vells en estat vegetal com dones empresonades en el seu art silenciats. Els fugitius com bèsties camuflades entre fulles de tardor. La tardor com el present de *la violència que vindrà*. Les fulles càlides dalt d'un arbre, com pèndols, com rutines, pantalles i tanques uniformes que ens fan mirar a un sol punt. Els arbres desvestint-se com la no-permanència de les coses.

Els personatges es desesperen i traspuen humanitat. Llençar rellotges a l'aigua en un gest de llibertat, o constatar així que el temps vola. Obrir-se un interrogant davant les màquines substituïdes de persones-número: *Què demostra un tros de paper, exactament?* Obsessionar-se amb objectes d'antiquari, o evocar així la ràbia cap al present.

I què ens queda? Que hi ha aromes de pinassa que alleugereixen la desesperació. Que *l'octubre és un parpelleig*, i tot és cíclic i fugaç. *Que tots quedarem empetitits per la mentida*, i fins i tot l'existència pot ser relativa. Que som en un temps en què la gent parla només per a un interlocutor, *però res no acaba convertint-se en diàleg*. Que *quan l'Estat no és amable la gent es converteix en carn de canó* (en una menció més clara, tot i que mai explícita, al referèndum del Brèxit), i aquesta novel·la podria parlar de totes les reculades d'Europa.

Però hi ha aromes de pinassa, o una gran novel·la d'Ali Smith com aquesta. I les estacions tornen, es transformen i marxen, també per reservar-nos un lloc en l'esperança.